

DOMSTOLENS DOM

19. maj 1993 *

I sag C-320/91,

angående en anmodning, som Tribunal correctionnel de Liège (Belgien) i medfør af EØF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende straffesag mod

Paul Corbeau,

borgerlig part: Régie des postes,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EØF-traktatens artikel 86 og 90,

har

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, O. Due, afdelingsformændene C.N. Kakouris, G.C. Rodríguez Iglesias, M. Zuleeg og J.L. Murray samt dommerne G.F. Mancini, R. Joliet, F.A. Schockweiler, J.C. Moitinho de Almeida, F. Grévisse, M. Díez de Velasco, P.J.G. Kapteyn og D.A.O. Edward,

generaladvokat: G. Tesauro
justitssekretær: fuldmægtig L. Hewlett,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Paul Corbeau ved advokat Luc Misson, Liège

— Régie des postes ved advokat Edouard Marissens, Bruxelles

* Processprog: fransk.

- den spanske regering ved Director General de Coordinación Jurídica e Institucional Comunitaria A. Navarro González og Abogado del Estado Miguel Bravo-Ferrer Delgado, Servicio Jurídico del Estado ante el Tribunal de Justicia, som befuldmægtigede

- Det Forenede Kongerige ved S. Cochrane, Treasury Solicitor's Department, som befuldmægtiget

- den irske regering ved Chief State Solicitor Louis J. Dockery, som befuldmægtiget

- Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent Giuliano Marengo samt Berend Jan Drijber og Francisco Enrique Gonzáles Díaz, begge Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der er afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 2. december 1992 af Paul Corbeau, Régie des postes, Det Forenede Kongerige ved Barrister V. Rose, den spanske regering, den græske regering ved juridiske konsulenter V. Kontolaimos og P. Athanassoulis, som befuldmægtigede, den italienske regering ved avvocato dello Stato I. M. Braguglia, som befuldmægtiget, den irske regering ved Barristers-at-law J. Cooke, SC, og B. Lenihan, som befuldmægtigede, samt Kommissionen,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 9. februar 1993,

afsagt følgende

Dom

- 1 Ved dom af 13. november 1991 indgået til Domstolen den 11. december 1991 har Tribunal correctionnel de Liège i medfør af EØF-traktatens 177 forelagt fire præjudicielle spørgsmål om fortolkningen af traktatens artikel 86 og 90 med henblik på at kunne tage stilling til, om de belgiske bestemmelser om monopol på postbesørgelse er forenelige med disse bestemmelser.
- 2 Spørgsmålene er rejst under en ved denne ret verserende straffesag mod Paul Corbeau, der er erhvervsdrivende i Liège, og som er tiltalt for overtrædelse af den belgiske lovgivning om monopol på postbesørgelse.
- 3 I Belgien er der ved lov af 26. december 1956 om postvæsenet (loi sur les services des postes, *Moniteur belge* af 30.-31.12.1956, s. 8619) og lov af 6. juli 1971 om oprettelse af postvæsenet (loi portant création de la Régie des postes, *Moniteur belge* af 14.8.1971, s. 9510) tillagt postvæsenet som en offentligretlig juridisk person eneret til indsamling, befordring og omdeling på hele Kongerigets område af enhver form for post, og der er i loven fastsat straffe for krænkelse af denne eneret.
- 4 Det fremgår af de akter i hovedsagen, der er fremsendt til Domstolen, af de skriftlige indlæg, der er indgivet til denne, samt af det, der blev fremført i retsmødet, at P. Corbeau i et område, der omfatter Liège og omegn, tilbyder en tjenesteydelse bestående i indsamling af post hos afsenderen og omdeling af denne post inden den følgende dag kl. 12, såfremt modtagerne har bopæl inden for dette område. For så vidt angår post til modtagere uden for dette område indsamler P. Corbeau post på afsenderens bopæl og sørger for, at den forsendes med postvæsenet.
- 5 Under en sag rejst på foranledning af Régie des postes har Tribunal correctionnel de Liège på grund af tvivl om den pågældende belgiske lovgivnings forenelighed

med fællesskabsretten besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

- 1) Er et monopol på postbesørgelse — som det, der er fastlagt i den belgiske lov af 26. december 1956 om monopol på postbesørgelse — på fællesskabsrettens nuværende udviklingstrin foreneligt med Rom-traktaten (navnlig artikel 90, 85 og 86) og relevante bestemmelser i afledt ret?
 - 2) På hvilken måde skal et sådant monopol eventuelt ændres for at være i overensstemmelse med de fællesskabsretlige forpligtelser, der på dette område påhviler medlemsstaterne, navnlig artikel 90, stk. 1, og de relevante regler i afledt ret?
 - 3) Er en virksomhed, som ved lov er tillagt et monopol, og som har eksklusive rettigheder som dem, der fremgår af den belgiske lov af 26. december 1956, undergivet de fællesskabsretlige konkurrenceregler (navnlig artikel 7 og 85-90), jf. EØF-traktatens artikel 90, stk. 2?
 - 4) Indtager en sådan virksomhed en dominerende stilling på en væsentlig del af det fælles marked i henhold til Rom-traktatens artikel 86 — enten på grund af det ved lov tillagte monopol eller på grund af de særlige omstændigheder i det foreliggende tilfælde?
- 6) Hvad nærmere angår de relevante retsregler og omstændighederne i hovedsagen, retsforhandlingernes forløb og de for Domstolen indgivne skriftlige indlæg henvises til retsmøderapporten. Disse omstændigheder omtales derfor kun i det følgende i det omfang, det er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation.
- 7) På baggrund af de faktiske omstændigheder i hovedsagen må de præjudicielle spørgsmål forstås således, at den nationale ret i det væsentlige søger oplyst, om traktatens artikel 90 skal forstås således, at den er til hinder for, at det i henhold til

lovgivningen i en medlemsstat, hvorved der tillægges en virksomhed som Régie des postes eneret til at indsamle, befordre og omdele post, under strafansvar forbydes en erhvervsdrivende i denne stat at tilbyde visse særlige tjenesteydelser på dette marked.

- 8 Med henblik på besvarelsen af det således omformulerede spørgsmål bemærkes for det første, at en enhed som Régie des postes, der er tillagt eneret til indsamling, befordring og omdeling af post, skal anses for en virksomhed, der af den pågældende medlemsstat har fået tillagt eksklusive rettigheder henhold til traktatens artikel 90, stk. 1.

- 9 Det bemærkes dernæst, at en virksomhed, der har et lovbestemt monopol på en væsentlig del af fællesmarkedet, efter fast retspraksis kan anses for at indtage en dominerende stilling som omhandlet i traktatens artikel 86 (jf. dom af 10.12.1991, sag C-179/90, *Merci convenzionali porto di Genova SpA*, Sml. I, s. 5889, præmis 14, og af 13.12.1991, sag C-18/88, *RTT*, Sml. I, s. 5941, præmis 17).

- 10 Artikel 86 omfatter dog kun konkurrenceskadelige handlinger, som virksomheder foretager af egen drift, og ikke statslige foranstaltninger (jf. *RTT*-dommen, præmis 26).

- 11 Domstolen har i denne forbindelse udtalt, at selv om det ikke i sig selv er uforeneligt med artikel 86, at en medlemsstat skaber en dominerende stilling ved indrømmelse af eksklusive rettigheder, følger det dog af traktaten, at medlemsstaterne ikke må indføre eller opretholde foranstaltninger, der kan ophæve den tilsigtede virkning af denne bestemmelse (jf. dom af 18.6.1991, sag C-260/89, *ERT*, Sml. I, s. 2925, præmis 35).

- 12 Således bestemmes det i artikel 90, stk. 1, at medlemsstaterne for så vidt angår offentlige virksomheder og virksomheder, som de indrømmer særlige eller eksklusive rettigheder, afstår fra at træffe eller opretholde foranstaltninger, som er i strid med bl.a. traktatens konkurrenceregler.
- 13 Artikel 90, stk. 1, skal læses i sammenhæng med stk. 2, hvori det hedder, at virksomheder, der har fået overdraget at udføre tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, er underkastet konkurrencereglerne, i det omfang anvendelsen af disse bestemmelser ikke retligt eller praktisk hindrer opfyldelsen af de særlige opgaver, som er betroet dem.
- 14 Sidstnævnte bestemmelse gør det således muligt for medlemsstaterne at indrømme virksomheder, som de overdrager udførelsen af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, eksklusive rettigheder, der kan begrænse anvendelsen af traktatens konkurrenceregler, i det omfang en begrænsning af konkurrencen — eller en udelukkelse af enhver konkurrence — fra andre erhvervsdrivendes side er nødvendig for, at de virksomheder, der er indrømmet eksklusive rettigheder, kan udføre de særlige opgaver, som er betroet dem.
- 15 For så vidt angår de i hovedsagen omhandlede tjenesteydelser er det ubestridt, at Régie des postes har fået overdraget at udføre tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, der består i en pligt til i forhold til samtlige brugere på hele en medlemsstats område at sørge for indsamling, befordring og omdeling af post til ensartede takster og efter ensartede kvalitetskrav, uden hensyn til de særlige omstændigheder i forbindelse med og lønsomheden af hver enkelt ekspedition.

- 16 Det må derfor undersøges, i hvilket omfang en begrænsning af konkurrencen — eller udelukkelse af enhver form for konkurrence — fra andre erhvervsdrivendes side er nødvendig for, at indehaveren af den eksklusive ret kan opfylde sin opgave af almindelig interesse og navnlig kan opnå acceptable økonomiske vilkår.
- 17 Ved denne undersøgelse må der tages udgangspunkt i, at den, der påtager sig denne opgave, er forpligtet til at sikre tjenesteydelser på rimelige økonomiske vilkår, og det forudsætter derfor, at vedkommende kan foretage en udligning mellem rentable og mindre rentable aktivitetsområder. En begrænsning af konkurrencen fra private erhvervsdrivendes side er således berettiget med hensyn til rentable aktivitetsområder.
- 18 Såfremt det var tilladt for private erhvervsdrivende at konkurrere med indehaveren af de eksklusive rettigheder i de til disse rettigheder svarende områder efter deres eget valg, ville det være muligt for dem at koncentrere sig om de økonomisk rentable områder og på disse at tilbyde mere fordelagtige takster end indehaverne af de eksklusive rettigheder, idet de i modsætning til disse ikke økonomisk er nødt til at opveje tabene inden for de ikke-rentable områder med overskuddene fra de mere rentable områder.
- 19 Det er imidlertid ikke berettiget at udelukke konkurrence, når det drejer sig om særlige tjenesteydelser, der ikke står i forbindelse med tjenesteydelser af almindelig interesse, og hvorved man søger at imødekomme særlige behov hos erhvervsdrivende, således at der skal udøves visse supplerende ydelser, som den traditionelle posttjeneste ikke tilbyder — som f.eks. afhentning på bopælen, større hurtighed og sikkerhed i omdelingen samt muligheden for at ændre bestemmelsesstedet under befordringen — for så vidt disse tjenesteydelser efter deres karakter og de betingelser, hvorunder de udbydes — som f.eks. det geografiske område, hvor de tilbydes — ikke bringer den økonomiske ligevægt i de tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, der udføres af indehaveren af den eksklusive ret, i fare.
- 20 Det tilkommer den forelæggende ret at tage stilling til, om de tjenesteydelser, som den for denne verserende sag vedrører, opfylder disse kriterier.

- 21 De af Tribunal correctionnel de Liège forelagte spørgsmål må herefter besvares således, at EØF-traktatens artikel 90 er til hinder for, at det i henhold til lovgivningen i en medlemsstat, hvorved der tillægges en virksomhed som Régie des postes en eksklusiv ret til at indsamle, befordre og omdele post, under strafansvar forbydes en erhvervsdrivende i denne stat at tilbyde visse særlige tjenesteydelser, der ikke står i forbindelse med tjenesteydelser af almindelig interesse, og hvorved man søger at imødekomme særlige behov hos erhvervsdrivende, således at der skal udføres visse supplerende ydelser, som den traditionelle posttjeneste ikke tilbyder, for så vidt disse tjenesteydelser ikke bringer den økonomiske ligevægt i de tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, der udføres af indehaveren af den eksklusive ret, i fare. Det tilkommer den forelæggende ret at undersøge, om de tjenesteydelser, som den for denne verserende sag vedrører, opfylder disse kriterier.

Sagens omkostninger

- 22 De udgifter, der er afholdt af den spanske regering, Det Forenede Kongerige, Irland og Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Tribunal correctionnel de Liège ved dom af 13. november 1991, for ret:

EØF-traktatens artikel 90 er til hinder for, at det i henhold til lovgivningen i en medlemsstat, hvorved der tillægges en virksomhed som Régie des postes en eksklusiv ret til at indsamle, befordre og omdele post, under strafansvar forbydes en erhvervsdrivende i denne stat at tilbyde visse særlige tjenesteydelser, der ikke står i forbindelse med tjenesteydelser af almindelig interesse, og hvorved man søger at imødekomme særlige behov hos erhvervsdrivende, således at der skal udføres visse supplerende ydelser, som den traditionelle posttjeneste ikke

tilbyder, for så vidt disse tjenesteydelser ikke bringer den økonomiske ligevægt i de tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, der udføres af indehaveren af den eksklusive ret, i fare. Det tilkommer den forelæggende ret at undersøge, om de tjenesteydelser, som den for denne verserende sag vedrører, opfylder disse kriterier.

Due	Kakouris	Rodríguez Iglesias	Zuleeg	Murray
Mancini	Joliet	Schockweiler	Moitinho de Almeida	
Grévisse	Diez de Velasco	Kapteyn	Edward	

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 19. maj 1993.

J.-G. Giraud
Justitssekretær

O. Due
Præsident